

Verslag lezing
‘Vastlopers en droogkokers.
Uitzichtloze genealogische herkomst-problemen’

Door: Sytske Visscher

Oegstgeest 11 oktober 2025

Harmen Snel, oud-medewerker van het Stadsarchief Amsterdam, was op zaterdagmiddag 11 oktober 2025 onze gast in Oegstgeest om vragen te beantwoorden over schijnbaar onoplosbare genealogische raadsels.

Om dergelijke problemen te ontrafelen is het vooral zaak om mogelijke oplossingen op een rijtje te zetten om die vervolgens één voor één weg te strepen.

Een ‘foute’ inschrijving in een bevolkingsregister kan al voor veel problemen zorgen. Het onderzoeksperspectief verruimen naar de naaste familie kan dan al zorgen voor een verrassend begin van een oplossing van het ‘probleem’.

Bij het ontbreken van dtb-registers zal gezocht moeten worden naar ‘secundaire’ bronnen als notariële en rechterlijke archieven en volkstellingen. Dergelijk materiaal is inmiddels vaak digitaal beschikbaar via de websites van de archiefdiensten. Ontbreekt een index dan komt de onderzoeker er dan helaas niet onderuit om een bestand akte voor akte door te nemen. Iedere vermelding van een naam of een combinatie van namen kan voor een nieuw perspectief zorgen. In de periode vóór 1811 gebeurde het nogal eens, dat mensen ‘plotseling’ een andere naam gingen gebruiken. Onderzoek op de naam van een partner of familieleden als getuigen bij een huwelijk of dopen kan ook voor een doorbraak zorgen.

Het vinden van een overlijden en/of begraven vóór 1811 blijft altijd lastig door slechte of ontbrekende registratie. Voor de Amsterdamse dtb-registers geldt dat ze met behulp van wildcards eenvoudig te doorzoeken zijn. Leefden mensen in de periode rond 1800, dan is het aan te raden om ook de registers van de burgerlijke stand en/of de bijlagen bij de huwelijksakten van kinderen in het onderzoek te betrekken.

Stuit de onderzoeker op een uit het buitenland afkomstige voorouder, dan moet rekening gehouden worden met verbastering of vernederlandsing van familie- en plaatsnamen. Als plaats van herkomst kan een grote plaats in de buurt van de eigenlijke geboorteplaats zijn opgegeven. Ook moet men bedacht zijn op andere gewoonten van naamgeving in het land van herkomst: gebruik van familienamen of patroniemen? Zoeken in de ruimere regio van een vermeende plaats van herkomst kan uitkomst bieden wanneer de gezochte voorouders deel uitmaakten van een netwerk van handelslieden. Ook hierbij is het aan te bevelen om namen uit dat netwerk in het onderzoek te betrekken (getuigen bij doop en/of huwelijk).

Voordat onderzoek in het buitenland gestart wordt, is het aan te raden om na te gaan wat er al op het internet beschikbaar is bij archiefdiensten en genealogische verenigingen. Ieder land heeft zijn eigen organisatievorm en openbaarheidsregels ten aanzien van de beschikbaarheid en het gebruik van bronnen. Kortom: schijnbaar onoplosbare raadsels zijn met wat out-of-the-box denken en doorzoeken vaak nog wel op te lossen. Succes!